

Utbildningsinspektion i Backenskolan förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Backenskolan den 30 november och 1 december 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Backenskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Backenskolan intervjuades rektorer, personal elever i årskurs 2 och 6 samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte verksamheter och lektioner i förskoleklass, årskurs 2 och 6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av Backenskolan

Backenskolan	Antal elever
Skolbarnsomsorg	126
Förskoleklass	27
Grundskola	275

Verksamheten vid Backenskolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6 samt skolbarnsomsorg. Från årskurs 4 finns det vid skolan en frivillig musikprofil, Umeå Musikklasser.

Backenskolan är organiserad i sex arbetslag, ett för vardera förskoleklass, årskurs 1, årskurs 2 och årskurs 3 med ett fritidshem knutet till vardera arbetslag. Två parallella arbetslag i årskurserna 4-6, varav det ena finns inom de ordinarie klasserna och det andra i musikklasserna. Verksamheten är organiserad i åldershomogena grupper. Elever från hela Umeå kommun har möjlighet att söka till musikklasserna men antalet elever är begränsat till 25 elever per årskurs. Övriga elever i årskurserna 4-6 kommer från upptagningsområdet.

Skolan består av flera byggnader. Den äldsta byggnaden stod klar 1943. På 50-talet byggdes en tegelbyggnad. En paviljong är från början av 60-talet och den senaste från mitten av 90-talet.

Backenskolan har en fin skolgård i naturskön omgivning med närhet till skog och älv. Trafiken utanför skolgården är begränsad till 30 kilometer i timmen. Det är nödvändigt eftersom eleverna korsar vägen varje dag när de går till och från idrottshallen Musköten som fungerar som skolans idrottshall. Sedan i höstas går eleverna i årskurserna 4-6 också till Musköten för att äta lunch eftersom skolans egen matsal då brann ner. Eleverna i förskoleklass och årskurserna 1-3 äter lunch i församlingsgården som också ligger på andra sidan gatan.

Backenskolan tillhör Grubbe skolområde och skolområdeschefen finns på Grubbeskolan.

Skolan leds av två rektorer varav den ena rektorn också ansvarar för förskolan Prosten. Denna rapport behandlar inte förskolornas verksamhet.

Backenskolan ligger i stadsdelen Backen i utkanten av Umeå som till stora delar består av enfamiljshus.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Backenskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Eleverna utvecklas och når kunskaper i grundskolans ämnen enligt de nationella målen. Verksamheten i förskoleklass ger goda förutsättningar för eleverna att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

Skolan upplevs som traditionell och tydlig på ett positivt sätt som skapar trygghet och struktur för både elever och personal. Skolan har engagerade pedagoger med god utbildning och lång erfarenhet. De arbetar målmedvetet för att skapa trygghet och ett gott inlärningsklimat för eleverna. De flesta eleverna tycker att

det är roligt att gå i skolan och är i stor utsträckning nöjda med undervisning och lärare.

Skolans arbete med värdegrundsfrågor har bidragit till att de allra flesta eleverna trivs och känner sig trygga i skolan.

Elever och föräldrar har dock i allmänhet liten kännedom om de nationella målen i kursplaner och läroplaner.

Arbete med att öka samarbetet och samsynen mellan skolans olika arbetslag bör öka så att elevernas skolgång blir mer enhetlig. Rektorerna behöver också ta ett större ledningsansvar för den pedagogiska utvecklingen av skolan.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Uppföljning och analys av elevernas kunskaper och resultat utifrån målen i kursplanerna bör göras systematiskt och som ett led i skolans kvalitetsarbete.
- Skolan bör tydliggöra målen i alla ämnen.
- Elevernas möjlighet till inflytande över sin utbildning bör förbättras, såväl avseende undervisningen som i frågor av för eleverna gemensamt intresse.
- Rektorernas pedagogiska ledarskap bör förstärkas.
- För att öka likvärdigheten i bedömningen av elevernas kunskapsutveckling bör diskussioner föras mer systematiskt och analytiskt i och mellan arbetslagen.
- Skolan bör arbeta för en större samverkan och samsyn mellan arbetslagen så att eleverna upplever sin utbildning som en helhet.
- Skolans kvalitetsarbete behöver utvecklas och förankras bland personalen. Sambandet mellan arbetsplan, utvärderingar och kvalitetsredovisningar behöver tydliggöras.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Eleverna vid Backenskolan når överlag goda kunskapsresultat. Vid besök i verksamheten ses många exempel på elevernas lust att lära. I intervjuer uppger eleverna att de är nöjda med både lärare och undervisning.

Enligt lärare och elever informerar lärarna om målen med verksamheten vid olika tillfällen såsom vid nya arbetsmoment och vid temaarbeten. Hur mycket och ofta information om mål förekommer varierar dock mellan olika klasser och lärare. Lärarna har tagit fram lokala måldokument i ämnena svenska, engelska och matematik. Behov av att fortsätta arbetet med lokal bearbetning av målen i samhälls- och naturorienterade ämnen påtalades av ett flertal lärare. Det pågående arbetet med kursmålen kan på sikt ge dem bättre möjligheter att stöd-

ja och bedöma elevernas kunskapsutveckling. Enligt rektorerna är konkretiseringen av mål ett prioriterat område i Backenskolan.

Inspektörerna bedömer att lärarna mer systematiskt bör analysera kunskapsresultaten i samtliga ämnen för att kunna bilda sig en uppfattning om hur väl de lyckas nå de nationella målen. Det är angeläget att förbättra arbetet med att informera om och konkretisera målen i alla ämnen för både elever och föräldrar.

Elevernas resultat följs upp med hjälp av olika typer av diagnoser och nationella ämnesprov. De diagnoser som används följer en plan från förskoleklassen till och med årskurs 6. Planen har specialpedagogerna/speciallärarna tagit fram för att identifiera och stödja barn i behov av särskilt stöd.

Resultat från nationella prov i årskurs 5 för läsåret 2004/05 visar att alla flickor har uppnått godkända resultat i svenska, engelska och matematik. 92 procent av pojkarna har uppnått godkända resultat i matematik och svenska. I engelska var motsvarande siffra 96 procent. Någon systematisk analys av skillnaderna i resultat över tid förekommer inte i någon större omfattning.

Skolans värdegrundsarbete med eleverna har resulterat i att de flesta eleverna känner sig trygga och att stämningen i skolan överlag är god. Av skolans kvalitetsredovisning går att utläsa att i stort sett alla elever i förskoleklass till och med årskurs 2 trivs och är trygga. Motsvarande siffra för årskurs 4–6 är 85 procent. Vid samtliga intervjuer framkommer samstämmiga uppgifter om att det sällan förekommer mobbning vid skolan och att i förekommande fall arbetas det aktivt för att hitta lösningar.

Sammanfattning

Skolan når goda resultat inom bedömningsområdet. De flesta eleverna har god kunskapsutveckling och når de nationella målen. Skolan bör dock fortsätta sitt arbete med att tydliggöra målen för eleverna i alla ämnen samt följa upp resultat mer systematiskt. Skolan arbetar aktivt med värdegrundsfrågor och når överlag goda resultat.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

I Backenskolan sker arbetet med normer och värden kontinuerligt i vardagen och inom ramen för den dagliga undervisningen. Verksamheten bygger på den gemensamma värdegrunden som personal, elever och föräldrar utarbetat vid skolan. Arbetet med att utveckla elevernas emotionella utveckling och sociala kompetens är prioriterat. Diskussioner kring värdegrundsfrågor förs kontinuerligt i de olika klasserna utifrån behov och situationer där det passar.

Samverkan med elever sker i klass- och elevråd. Ett prioriterat område enligt skolans kvalitetsredovisning är att utveckla syftet med klass- och elevråd. Att

göra eleverna mer medvetna om när de är med och påverkar samt hur demokratiska processer fungerar. I dagsläget handlar klass- och elevråden mest om materiella önskemål kring skolgården. Enligt skolledningen är elevinflytandet över undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer ett annat angeläget utvecklingsområde. Elevinflytandet ser olika ut i olika klasser beroende på vilka lärare eleverna har men bör generellt öka, speciellt för de äldre eleverna. Enkäter som skolan genomfört visar att endast ett mindre antal elever och föräldrar anser att de har några möjligheter att påverka skolsituationen. Samma enkät visar också att flertalet elever upplever att de har ett högst begränsat inflytande och ansvar när det gäller skolarbetet.

Skolan har påbörjat ett arbete med portfolio för alla elever från förskolklass upp till årskurs 6. Arbetet har kommit olika långt i olika klasser. På sikt kan denna metod hjälpa eleverna att se sin utveckling i de olika ämnena och därmed lättare kunna ta ansvar för sitt lärande.

Samverkan med föräldrar sker via föräldrarådet som träffas två gånger per termin. Mötena innehåller mest information från skolledningen men rådet fungerar också som remissinstans, exempelvis vid revidering av olika planer och handlingsprogram. Skolledningen har som mål att skapa en tydligare koppling mellan elevråd och föräldraråd.

Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år.

Vid inspektionstillfället hade skolan ett handlingsprogram mot kränkande behandling enligt Lpo 94, som följs och mestadels fungerar bra enligt både personal, föräldrar och elever. Skolan prioriterar det förebyggande arbetet mot kränkande behandling genom att bland annat arbeta med ”kompissamtal”, värderingsövningar, rastkamrater och faddersystem. Vid inspektionen framkommer att arbetsmiljön varierar i de olika klasserna och att arbetet med att förbättra arbetsron är prioriterat. Intervjuerna visar att mobbning och annan kränkande behandling sällan förekom vid skolan och att mobbningsteamet vid förekommande fall direkt agerar. Oftast hinner lärarna ta tag i situationer och konflikter som uppstår innan de hinner utvecklas till mobbning. Föräldrar informeras om programmet på föräldramöten, via broschyr och hemsida. Föräldrarna har också fått vara med och lämna synpunkter vid revidering av programmet. Metoden skolan använder bygger på en samtalsmodell av Anatole Pika. Vid inspektionen framkom en otydlighet om i vilket skede föräldrar kontaktas när kränkningar skett. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att föräldrar skall kontaktas skyndsamt, om det uppstår problem eller svårigheter för en elev i skolan. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Personalen är organiserad i fem olika arbetslag. I förskoleklassen och årskurserna 1-3 bildar varje åldersgrupp ett eget arbetslag tillsammans med skolbarnsomsorgen. I årskurserna 4-6 finns två vertikala arbetslag varav ett har musikprofil. Undervisningen är organiserad i åldershomogena grupper. Den undervisningen som bedrivs är i huvudsak traditionellt lärarledd. Det finns också inslag av teamarbeten. Enligt personal och föräldrar skapar den traditionella undervisningen kontinuitet och trygga rutiner som hjälper eleverna att hitta bra strukturer i sin inlärning vilket särskilt underlättar för elever med behov av tydliga ramar. Arbetet ser olika ut i de olika klasserna beroende på vilken lärare klassen har. Inspektionen visar att det bland lärarna finns önskemål om att förändra arbetssätt och arbetsformer, att undervisningen i vissa avseenden upplevs som konservativ. Inspektionen visar dock att diskussioner om utveckling av arbetssätt och arbetsformer pågår och stöds av skolledningen som uppger att detta område är ett av deras prioriterade utvecklingsområden.

Vid inspektionstillfället såg inspektörerna flera goda exempel på att eleverna har lust att lära, vilket också bekräftas av både elever, lärare och föräldrar. I några klasser arbetar eleverna med att veckovis planera och sätta upp mål för sitt arbete som de sedan utvärderar i slutet av veckan. Flera föräldrar uttryckte uppskattning över detta arbete som också ger dem en tydligare insyn i skolarbetet.

Skolan består av flera olika byggnader vilket medför att personalen inte naturligt träffar varandra varje dag. Detta uppges vara en av anledningarna till att lärarna upplever att det finns flera skolor i skolan. Lärarna uppger att det kan vara en bidragande orsak till att arbetet med att skapa en "röd tråd" i undervisningen inte fungerar tillfredställande.

Skolan arbetar aktivt med miljöarbete och har erhållit miljöutmärkelsen "Grön flagg" från stiftelsen Håll Sverige Rent. Backenskolan deltar också i ett projekt som bedrivs i samarbete med landstinget "En hälsofrämjande skola" i vilket man prioriterar arbetet med att förbättra elevernas sociala utveckling, fysiska aktivitet, studieresultat, miljötänkande med mera.

Individanpassning och stöd

I skolan finns rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Återkommande klasskonferenser genomförs regelbundet under hela läsåret som ett led i att identifiera och följa upp elever i behov av stödinsatser. Närvarande vid dessa möten är klasslärare, speciallärare, skolsköterska och rektor. Stöd till elever ges både inom klassens ram och utanför klassen, både enskilt och i små grupper. För de yngsta eleverna mest inkluderat. Alla elever med stödinsatser har åtgärdsprogram som enligt personalen fungerar som hjälp i vardagen. Speciallärarna/specialpedagogerna ansvarar för att åtgärdsprogram upprättas i samråd med klasslärare och föräldrar.

Elevvårdskonferenser genomförs vid behov. De leds och protokollförs av rektorn.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Lärarna har bearbetat de nationella kursplanerna i svenska, matematik och engelska och tillsammans tagit fram mål att uppnå. Målen i övriga ämnen är inte bearbetade men både skolledning och personal uppger att de avser att fortsätta konkretiseringen i övriga ämnen för att underlätta bedömningen av elevernas

kunskaper. Avsikten är också att uppnå den ”röda tråd” genom hela verksamheten som personalen idag upplever saknas. Målen kommuniceras och stäms av med elever och föräldrar vid utvecklingssamtal som hålls en gång per termin. Utvecklingssamtalen förbereds av föräldrar och elever genom att de i förväg svarar på eller diskuterar olika frågor som lärarna förberett. Både föräldrar och elever uttrycker att utvecklingssamtalen fungerar bra och att de får information om målen och elevens utveckling i samtliga ämnen även om tyngdpunkten ligger på basämnena. I utvecklingssamtalet samtalar man också om elevens sociala utveckling och situation. Skolan har påbörjat arbetet med individuella utvecklingsplaner.

För att nå en likvärdig bedömning av elevernas kunskapsutveckling förs diskussioner i arbetslagen. Det är dock inspektörernas bedömning att dessa diskussioner kan föras mer systematiskt och analytiskt för att öka likvärdigheten i bedömningarna samt kunna följa kunskapsutvecklingen över tid.

Ledning och kvalitetsarbete

Backenskolan leds av två rektorer, varav den ene är ny sedan höstterminens start. En rektor ansvarar för förskoleklass med fritidshem, årskurs 2 med fritidshem samt det ena arbetslaget för årskurserna 4–6. Den andre rektorn ansvarar för årskurs 1 och 3 med tillhörande fritidshem, arbetslaget 4–6 med musikklasser samt en förskola med fyra avdelningar.

Vid skolan finns visst administrativt stöd för rektorerna. Skolan ingår i Grubbe skolområde och skolområdeschefen finns vid Grubbeskolan. Föräldrar uppger att de har liten kontakt med rektorerna. Att de i första hand vänder sig till ansvariga lärare med de frågor och synpunkter de vill föra fram. Både elever och personal uppger att de mycket sällan får besök i verksamheten av skolledningen. Ledningen av det pedagogiska utvecklingsarbetet kan också, enligt inspektörerna drivas på ett tydligare sätt för att skapa en mer enhetlig skola med en tydligare ”röd tråd” i hela verksamheten. Rektorerna har endast arbetat ihop under en kort period och uppger att de har ambitioner att utveckla sitt gemensamma pedagogiska ledarskap.

Skolan har en kvalitetsredovisning som bygger på personalens utvärderingar av verksamheten som görs i juni varje år. Arbetslagens utvärderingar samt enkäter till både elever och föräldrar är underlag till kvalitetsredovisningen som rektorerna sammanställer. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte är ett levande dokument i verksamheten. Den saknar också analys och slutsatser som ska göra den användbar i skolans utvecklingsarbete.

Sammanfattning

Skolan arbetar målmedvetet med värdegrundsfrågor och prioriterar arbetet med att skapa trygghet för eleverna. Eleverna har lust att lära. Elevernas inflytande över undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer är ett prioriterat utvecklingsområde liksom arbetet med att utveckla det formella inflytandet via klass- och elevråd. Rektorernas roll som pedagogiska ledare bör stärkas. Arbeta med att öka samarbetet och samsynen mellan skolans olika arbetslag bör öka så att elevernas skolgång blir mer enhetlig. Kvalitetsarbetet och behöver utvecklas och förankras bland personalen.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Föräldrar informeras om skolans verksamhet via föräldramöten, skolråd, utvecklingssamtal, veckobrev via e-post eller utskick, skolans hemsida och skriftliga informationsmaterial samt i vissa klasser skoldagbok. Vid inspektionen uttrycker föräldrar att de är nöjda med den information de får.

Modersmålsundervisning erbjuds till de elever som önskar och har behov av det. Information om rätten till studiehandledning på annat modersmål ges i förekommande fall.

Språkval genomförs på Grubbeskolan för eleverna i årskurs 6. Eleverna promenerar eller åker buss dit en förmiddag i veckan. Detta ger också möjlighet att bekanta sig med lokaler och personal inför nästa års övergången till den mottagande 7–9 skolan.

Musikklasserna i årskurs 4–6 har fler veckotimmar i musik än vad timplanen anger. Antalet timmar för detta tas till viss del från skolans val samt från elevens val. Övriga klasser har elevens val från och med årskurs 3.

Under hösten har skolans matsal, där undervisningen i hem- och konsumentkunskap brukar bedrivas, brunnit ner. Skolan har löst problemet genom att låna lokaler i Grubbeskolan där undervisning i hem- och konsumentkunskap bedrivs för eleverna i årskurs 5.

Personalresurser

Lärarkåren vid Backenskolan är stabil och personalomsättning är låg. De flesta lärare har lång erfarenhet. Alla lärare har pedagogisk utbildning. Enligt Skolverkets statistik är personaltätheten under läsåret 2004/05 till 6,3 lärare per 100 elever. Motsvarande siffra i riket och i kommunen ligger på 8,3 respektive 7,9 lärare per 100 elever.

Läromedel, pedagogiskt material och utrustning

Backenskolas lokaler är i huvudsak ändamålsenliga, även om standarden varierar och en del lokaler är gamla och något slitna. Skolan saknar dock bra lokaler för att bedriva hem- och konsumentkunskap samt matsal, idrottshall och tillräckligt med grupprum.

Utrustningen och inredningen är funktionell men personal uttrycker att de anser att läromedlen behöver förnyas. Iakttagelser vid lektionsbesök och enligt intervjuade arbetslag varierar standarden och tillgången på läroböcker.

Tillgången till och användandet av datorer varierar i olika klasser. Bäst utrustade är musikklasserna som också arbetar mycket med digital portfolio.

Sammanfattning

Backenskolan har goda förutsättningar att nå de mål som anges i läroplaner och kursplaner trots att personaltätheten är något lägre än för genomsnittet i kommunen. De materiella förutsättningarna är goda även om skolan för närvarande är trångbodd. Inspektörerna bedömer att skolan tillgodoser elevernas rätt till undervisning.

Datum	Ort
2006-06-12	Umeå

Ulrika Svedmark
Hans-Erik Lundmark